

از فتوای شیخ شلتوت تا فتوای تحریم اهانت به همسران پیامبر

فتوی به معنی بیان حکم است راغب در مفردات می‌گوید فتوی جوابی است از احکامی که محل اشکال است. ولی در قرآن در مطلق بیان حکم و جواب است در مقابل سؤال خواه از احکام باشد و خواه از غیر آنها.

فتوی به معنی بیان حکم است راغب در مفردات می‌گوید فتوی جوابی است از احکامی که محل اشکال است. ولی در قرآن در مطلق بیان حکم و جواب است در مقابل سؤال خواه از احکام باشد و خواه از غیر آنها.

شبکه اجتهاد؛ حجت الاسلام محمدحسین معزی - دانش آموخته ادیان ابراهیمی از دانشگاه ادیان و مذاهب فتوا در اصطلاح فقه به معنی ابراز و بیان حکم شرعی از جانب فقیه است. پس از حضرات معصومین(ع) فقها و عالمان دین در مقام استنباط و بیان حکم شرع از منابع اصیل دین می‌باشند. این جایگاه مقدس، منحوس از سوی حضرات معصومین(ع) است. البته بیان فتوا و حکم شرعی در زمان معاصر معصومین (ع) نیز مرسوم بوده است. شاگردان و تعلیم‌یافتگان این مکتب در مقام بیان حکم شرعی و احکام قضاوت در بین مردم عمل می‌کردند.

اهمیت پیگیری پاسخ‌های اساسی دین از سوی مسلمین همواره به جهت تطبیق زندگی روزمره خویش با تعالیم دینی است. عالمان دین به عنوان مراجع پاسخگوی این سؤالات شناخته می‌شوند. در این میان و در طول تاریخ اسلام به بسیاری از پرسش‌ها و پاسخ‌های دینی برمی‌خوریم که مربوط به زندگی روزمره مسلمین بوده است ولی گهگاه به فتاوی بزرگی می‌رسیم که مسیر زندگی جامعه مسلمین را دستخوش تغییر و دگرگونی قرار داده‌اند. با نگاه به جایگاه ناحق بسیاری از عالمان به ظاهر عالم دینی به ثمرات خطرناک این فتاوی برمی‌خوریم و در مورد بسیاری هم به جهت سلامت صاحبان فتوا جهت‌گیری‌های درست را از جامعه اسلامی شاهد بوده و هستیم. این مختصر نوشتار در بیان تمامی این شواهد تاریخی و معاصر نیست بلکه با نگاهی گذرا به فتاوی تاریخی که به جهت اهمیت آنها در زمان و مکان خویش جامعه اسلامی را مورد تأثیر فراوان قرار داده‌اند به جایگاه خطیر آنها خواهد پرداخت.

الف: فتوای میرزای شیرازی

در تاریخ 12 شعبان 1306 هجری مطابق با 1889 میلادی ناصرالدین‌شاه چهارمین پادشاه سلسله قاجاریه در پی سفر سوم خویش به اروپا به علت ولخرجی‌های فراوان و کسری بودجه تصمیم می‌گیرد امتیازی در زمینه کشت، توزیع و فروش توتون و تنباکو به یک نفر انگلیسی به نام (ماژور تالبوت) واگذار نماید. درباریان از جمله امین سلطان نظر موافق شاه را به دادن انحصار دخانیات در مقابل 25 هزار لیره جلب می‌کند. سید جمال‌الدین اسدآبادی با ارسال نامه‌ای به میرزای شیرازی فقیه نامور و مرجع اعلی شیعیان از او برای ریشه‌کن کردن این واقعه ننگین یاری می‌طلبد. میرزای شیرازی ابتدا در تاریخ 19 ذی‌الحجه 1308، 17 ماه پس از امضای قرارداد تلگرافی را به نزد شاه می‌فرستد و مخالفت خود را بیان می‌دارد. شاه بی‌اعتنایی می‌کند. میرزای شیرازی فتوا می‌دهد: (بسم‌الله الرحمن الرحیم، الیوم استعمال توتون و تنباکو تابی نحو کان در حکم محاربه با امام‌زمان(عج) است.) پس از حکم میرزای شیرازی قلیان‌ها شکسته می‌شود و مردم از کشیدن توتون و تنباکو دست می‌کشند و تمام مغازه‌های فروش توتون و تنباکو را می‌بندند و با شرکت دژری) نیز معامله نمی‌کنند. این جریان ادامه پیدا می‌کند تا اینکه در تاریخ 23 جمادی‌الاولی 1309 اعلامیه در کوچه‌وبازار زده می‌شود که (برحسب حکم جناب حجت‌الاسلام والمسلمین آقای میرزای شیرازی اگر تا 48 ساعت دیگر امتیاز دخانیات لغو نشود. یوم دوشنبه آتیه جهاد است، مردم مهیا شوید) ناصرالدین‌شاه حکم را لغو می‌کند و اعلامیه‌ای دائر بر لغو امتیاز تنباکو منتشر می‌شود. سرانجام میرزای شیرازی در روز سه‌شنبه 25 جمادی‌الثانی اعلامیه‌ای منتشر می‌کند و می‌گوید (حکم تحریم تنباکو لغو شد)

این فتوای کوتاه که بر کاغذپاره‌ای بدون هیچ تشریفاتی نوشته شد نهضت مقاومت مذهبی مردم ایران در برابر استعمار انگلستان را به پیروزی رساند و عظمت و بزرگی مقام والای عالم بزرگ شیعی در بیان حکمی خدایی را نشان داد.

ب: فتوای شیخ محمود شلتوت شیخ‌الازهر:

در زمان زعامت مرجع بزرگ جهان تشیع حضرت آیت‌الله‌العظمی بروجردی و دغدغه بزرگ این مرجع به جهت نزدیکی و تقریب بین مذاهب اسلامی و دوری از تفرقه و جنجال مذهبی، این بزرگ مرد نمایندگان را به الازهر و ملاقات با رئیس آن دانشگاه که صاحب فتوی در امور دینی بود، اعزام نمود و نمایندگان ایشان با تبیین دقیق فقه جعفری و مذهب تشیع در جلسات و ملاقات متعدد و مباحث فراوان ثمره‌ای بزرگ را در این مسیر که وحدت جهان اسلام را در افق داشت به همراه آوردند.

شیخ‌الازهر آن زمان یعنی شیخ محمود شلتوت پس از این ملاقات‌ها فتوای تاریخی خویش را در به رسمیت شناختن مذهب جعفریه اثنی‌عشریه اعلام می‌دارد و جواز معامله معاشرت مسلمین را که به جهت دسیسه‌های استعماری با شیعیان در نقاش بودند را بیان می‌کند. او می‌نویسد: (ان مذهب الجعفریه المعروف بمذهب الشیعه الامامیه الاثنی‌عشریه، مذهب یجوز التعبد به شرعاً کسائر مذاهب اهل سنته).

شیخ محمود شلتوت با ارسال نامه‌ای به آیت‌الله بروجردی خوشوقتی خویش را از این فتوا و ارتباط بین حوزه علمیه قم و مرجعیت شیعه با جامع‌الازهر را بیان می‌دارد.

بعدها هم رؤسای بعدی این دانشگاه و صاحبان فتوا در تأیید فتوای شیخ محمود شلتوت، مهر می‌نهند. عالمانی همچون، دکتر محمد فهام، استاد عفیف عبدالفتاح طباه، شیخ جادالحق، شیخ عبدالحلیم محمود که پس از شیخ محمود شلتوت شیوخ‌الازهر بودند. همچنین محمد الغزالی رهبر اخوان المسلمین مصر، شیخ عبدالوهاب عبداللطیف استاد جامع‌الازهر، شیخ باقوری وزیر سابق اوقاف مصر، شیخ محمد متولی شعراوی وزیر اوقاف و امور الازهر، دکتر نصر فرید و اصل مفتی مصر، از شخصیت‌های بزرگ جهان اسلام بر فتوای تاریخی شیخ محمود شلتوت که به نزدیکی و همراهی مسلمین و در برابر توطئه تفرقه دینی بیان شده بود، مهر تأیید زدند.

ج: فتوای وجوب قتل سلمان رشدی:

در طول تاریخ حضور پررنگ دست‌های استعماری در جهت تفرقه و توهین و شکاف بین جامعه دینی مسلمین مشهود بوده است. از جمله نویسنده مسلمان (سلمان رشدی) که پرورش‌یافته انگلستان و مورد حمایت ایشان بود با نگارش کتاب (آیات شیطانی) توهین و افتراهای بزرگی را به ساحت مقدس پیامبر عظیم‌الشأن نسبت می‌دهد این کتاب با حمایت مالی غربی‌ها در تیراژ میلیونی در سراسر دنیا منتشر گردید و خشم و غضب مسلمین را در توهین به پیامبر اسلام به همراه داشت. تمامی کشورهای اسلامی صحنه نمایش غرا و غرور دینی مسلمین شد اما حکومت‌های کشورهای اسلامی سر در لاک سکوت فرو برده بودند و فقط ایران به رهبری امام‌خمینی(ره) دست به اعتراضی در خور زد. امام‌خمینی در مقام مرجعیت شیعه و رهبری جامعه اسلامی و با اتکا به قدرت فتوای خویش و اتکال به پروردگار فتوای تاریخی خویش در زمینه وجوب قتل سلمان رشدی را اعلام کردند متن این فتوا اینچنین است:

171#؛ بسم‌الله الرحمن الرحیم

انا لله و انا الیه راجعون

به اطلاع ملت غیور سراسر جهان می‌رسانم مؤلف کتاب آیات شیطانی که علیه اسلام و پیامبر و قرآن تنظیم و چاپ و نشر شده است، همچنین ناشرین مطلع از محتوای آن محکوم به اعدام می‌باشند. از مسلمانان غیور می‌خواهیم تا در هر نقطه که آنان را یافتند، سریعاً آنها را اعدام نمایند تا دیگر کسی جرأت نکند به مقدسات مسلمین توهین نماید و هرکس در این راه کشته شود شهید است انشاءالله. ضمناً اگر کسی دسترسی به مؤلف کتاب دارد ولی خود قدرت اعدام او را ندارد. او را به مردم معرفی نماید تا به جزای اعمالش برسد والسلام علیکم. روح‌الله الموسوی الخمینی. raquo;

فتوای تاریخی این بزرگ رهبر اسلام که با شجاعت، غیرت مقدس مسلمین و جواب به توهین آشکار به مقدسات اسلام را در مسلمانان زنده‌تر کرد، هنوز هم پا بر جاست و این مزدور منحوس در پرتو حمایت‌های امنیتی بی‌نظیر هنوز در سایه ترس از اعدام خویش زنده است.

د: فتوای تحریم اهانت به همسران پیامبر و نمادهای اهل سنت

در جدیدترین اقدام جبهه استعمار و تحریک جوامع دینی اسلامی به جنگ فرقه‌ای فردی در لباس روحانی شیعی در محیط پهناور رسانه‌ای اینترنت در اقدامی سخیف و هدایت شده از سوی دست‌های آشکار و نهان در دامنه تفرقه دینی سخنانی را در توهین به عایشه همسر پیامبر اسلام که مقامش در نزد اهل سنت مورد احترام است، بیان می‌دارد. این سخنان موجب تحریک اهل سنت در برابر شیعیان خصوصاً در کشورهای عربی گردید.

کشور کویت تابعیت این فرد را سلب نمود، در سوی دیگر تندروهای افراطی برای کشتن این فرد جایزه تعیین کردند. جالب اینکه فردی که در لباس روحانی شیعی به تفرقه میان جهان اسلام کمک می‌کند، اساساً روحانی نبوده و سالیانی است که پس از فرار از کویت و به واسطه پناهندگی به انگلستان در آن کشور بدون تحصیل در حوزه علمی شیعی، لباس روحانیت به تن کرده و بر فراز منبرهای متعدد به توهین و تفرقه بین جامعه اسلامی تلاش می‌کند. در این روزگار که همه جهان استعماری در مقابل اسلام صف‌آرایی کرده‌اند و هدفشان از بین بردن اسلام است، تحرکات فرقه‌ای و قدم‌های شوم در جهت به آشوب کشاندن جوامع اسلامی قطعاً حرفه استعماری است.

در این میان نقش بزرگ رهبری جهان اسلام در آرام کردن و روشن کردن افکار مسلمین جلوه می‌کند. حضرت آیت‌الله خامنه‌ای رهبر انقلاب اسلامی و ولی امر مسلمین جهان در قامت مرجعیت شیعه و به جهت تنویر افکار مسلمین با فتوای ماندگار و تاریخی در برابر این تحرکات سد عظیم وحدت جهان اسلام را دوباره برافراشتند و در جواب سؤال علمای شیعه عربستان که حکم توهین به عایشه همسر پیامبر را پرسیده بودند، چنین فتوا می‌دهد:

(اهانت به نمادهای برادران اهل سنت از جمله اتهام‌زنی به همسر پیامبر اسلام (عایشه) حرام است. این موضوع شامل زنان همه پیامبران و به ویژه سیدالانبیاء پیامبر اعظم حضرت محمد(ص) می‌شود.)

این فتوا با استقبال گسترده جهان اسلام از جمله جامع‌الازهر، دانشگاه‌های کشورهای عربی، شخصیت‌های برجسته اسلامی در اقصی نقاط عالم روبه‌رو گردید و به ایجاد آشوب فرقه‌ای در جوامع اسلامی پایان داد. مراجع بزرگ دیگر شیعه همچون آیت‌الله مکارم شیرازی، آیت‌الله سیدصادق روحانی و اندیشمندان حوزه‌های علمی شیعی نیز در حمایت از این فتوا گام برداشتند.

در روزگاری که قرآن‌سوزی می‌شود، به کاریکاتوریست موهن به پیامبر اسلام(ص) از سوی دولت‌های اروپایی جایزه داده می‌شود و کشورهای اسلامی همچون فلسطین، لبنان، عراق، افغانستان و پاکستان مورد حمله و اشغال قدرت‌های جهانی است، آیا نقشه‌ای از این حرکت سخیف و مغرضانه این روحانی‌نمای شیعی، علنی‌تر پیدا می‌شود؟

در جهانی که عالمان سفیه سلفی و تکفیری حکم به قتل شیعیان و تفرقه رسمی در کشورهای اسلامی می‌دهند، افرادی همچون این فرد مزدور در يك صف با عالمان تکفیری قرار دارند.

فتاوی تاریخی علمای اسلام هرگاه که جامعه اسلامی دچار نقص و گرفتاری و آشوب می‌شود راهگشای جامعه اسلامی است. صدور فتوا از سوی عالمان دین که در جایگاه اجتهاد به شایستگی قرار دارند، همواره روشنگر راه زندگی مسلمانان در پرتو تعالیم اصیل اسلامی بوده است.

منبع: خبرآنلاین